Na osnovu člana 32 stav 4 Zakona o javno-privatnom partnerstvu ("Službeni list Crne Gore", broj 073/19), Savjet Agencije za investicije Crne Gore **donio je**

PRAVILNIK O METODOLOGIJI ZA PROCJENU DOBIJENE VRIJEDNOSTI U ODNOSU NA ULOŽENA SREDSTVA

Član 1

Ovim pravilnikom propisuje se metodologija procjene dobijene vrijednosti u odnosu na uložena sredstva kod projekata javno-privatnog partnerstva, koja je data u Prilogu 1 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Član 2

Za utvrđivanje sadašnje vrijednosti ukupnih troškova u referentnom ugovorenom razdoblju primjenjuje se diskontna stopa.

Agencija objavljuje diskontnu stopu na svojoj internet stranici koja se koristi u analizi opravdanosti, kao i drugoj dokumentaciji u vezi sa projektom javno-privatnog partnerstva.

Član 3

Ovaj pravilnik objaviće se u "Službenom listu Crne Gore", a stupa na snagu 6.jula 2020.godine.

Broj: 08-048/20-22/14

Podgorici,01.06.2020.godine

PREDSJEDNIK SAVJETA,

Ljubo Knežević

PRILOG 1

METODOLOGIJA PROCJENE DOBIJENE VRIJEDNOSTI U ODNOSU NA ULOŽENA SREDSTVA

1) Dobijena vrijednost za uloženi novac označava pozitivnu razliku između sadašnje vrijednosti ukupnih životnih troškova po modelu javne nabavke (tradicionalni model) u vremenu trajanja ugovora iskazanih u Komparatoru troškova javnog sektora i sadašnje vrijednosti ukupnih životnih troškova u slučaju realizacije projekta po modelu javno-privatnog partnerstva za isto vrijeme trajanja ugovora iskazano kroz Model privatne ponude ili *„ponude u sjenci"*;
2) Vrijednost za novac postoji kada primjenom modela JPP-a u odnosu na tradicionalni model realizacije projekta, javni naručilac ostvaruje uštede na nivou ukupnih životnih troškova promatranih za vrijeme trajanja ugovora;
3) Ukupni životni troškovi označavaju ukupne troškove javne infrastrukture uključujući troškove ulaganja, troškove finansiranja, troškove održavanja i upravljanja javnom infrastrukturom, te troškove rizika kao i prihode javnog partnera od trećih osoba (komercijalne prihode) ako takva mogućnost postoji;
4) Troškovi ulaganja podrazumijevaju troškove koji su povezani s isporukom novih objekata i mogu sadržati, ne ograničavajući se na, početne troškove pripreme projekta, uključujući finansijske, pravne, nabavke, tehničke usluge i usluge upravljanja projektom, troškove projektovanja, troškove zemljišta ili sticanja nove imovine, troškovi pripreme terena, troškovi izgradnje i puštanja objekta u pogon, uključujući sirovine, opremu, instalacije, radnu snagu, upravljanje, obuku i druge obaveze;
5) Troškovi finansiranja podrazumijevaju troškove koji nastanu u vezi s finansiranjem svih ulaganja projekta;
6) Troškovi održavanja podrazumijevaju troškove tokom čitavog projektnog ciklusa održavanja imovine u stanju potrebnom za postizanje određenih rezultata, a mogu uključivati i troškove sirovina, alata i opreme, kao i troškove rada povezane s održavanjem;
7) Troškovi upravljanja povezani su s svakodnevnim funkcioniranjem objekta i uključivaće ukupne troškove osoblja (uključujući plate, naknade zaposlenima, obračunate penzijske obaveze, doprinose za osiguranje, obuku i razvoj, godišnji odmor, putovanja i sve očekivane troškove otpuštanja), troškove komunalnih usluga, sirovina i potrošnog materijala, neposredne troškove upravljanja, računovodstvene, pravne, troškove naplate i druge slične troškove, kao i troškove osiguranja;
8) Troškovi rizika su troškovi koji nastanu od rizičnog događaja u referentnom razdoblju realizacije projekta;
9) Komparator troškova javnog sektor podrazumijeva utvrđivanje Osnovnog komparatora troškova javnog sektora koji se prilagođava za utvrđivanje sadašnje vrijednosti troškova projektnih rizika u tradicionalnom modelu realizacije projekta.
10) Osnovni komparator troškova javnog sektora podrazumijeva utvrđivanje sadašnje vrijednosti svih ukupnih životnih troškova projekta koje bi javni partner imao za vrijeme trajanja ugovora ukoliko bi se projekat realizovao po tradicionalnom modelu javne nabavke, bez troškova projektnih rizika.
11) Model privatne ponude ili *„Ponuda u sjenci"* označava utvrđivanje sadašnje vrijednosti ukupnih životnih troškova projekta za vrijeme trajanja ugovora ukoliko bi se projekat realizovao po modelu javno-privatnog partnerstva.

12) Sadašnja vrijednost označava vrijednost budućih novčanih tokova svedenu na dan diskontiranja uz primjenu zadate diskontne stope;
13) Diskonta stopa je stopa po kojoj se svi budući novčani tokovi svode na sadašnju vrijednost, te mora biti određena u primjeni metodologije utvrđivanja vrijednosti za novac.

Metodologija utvrđivanja vrijednosti za novac sastoji se od sljedećih koraka:

a) Utvrđivanje Osnovnog komparatora troškova javnog sektora;
b) Utvrđivanje sadašnje vrijednosti projektnih rizika;
c) Utvrđivanje Komparatora troškova javnog sektora;
d) Utvrđivanje Modela privatne ponude;
e) Utvrđivanje dobijene vrijednosti za uloženi novac.

a) **Osnovni komparator troškova javnog sektora** podrazumijeva utvrđivanje ukupnih troškova projekta ukoliko bi se projekat realizovao po (tradicionalnom) modelu javne nabavke, umanjen za vrijednost prihoda (komercijalni prihodi) koje javni partner može ostvarivati od trećih osoba.

Utvrđivanje Osnovnog komparatora troškova javnog sektora koji podrazumijeva utvrđivanje koji se sastoji od sljedećih koraka:

- Definisanje referentnog vremenskog perioda (definiše se trajanja ugovora);
- Definisanje diskontne stope (definiše se diskontna stopa na osnovu koje se vrši utvrđivanje sadašnje vrijednosti);
- Procjena troškova ulaganja (radi se procjena svih troškova ulaganja);
- Procjena troškova finansiranja (radi se procjena troškova finansiranja za realizaciju projekta);
- Procjena troškova održavanja (radi se procjena svih troškova održavanja za vrijeme trajanja ugovora):
- Procjena operativnih troškova (radi se procjena svih troškova upravljanja za referentni vremenski period);
- Iz utvrđivanja troškova projekta iz prethodnih tačaka se moraju isključiti oni troškovi koji se ne mogu na jednaki način tretirati u tradicionalnom modelu i modelu privatne ponude (npr. troškovi poreza, taksi i sl.);
- Procjena prihoda od strane trećih osoba (može uključivati procjenu prihoda vezano za plaćanja vezana za korištenje imovine javnog partnera ili plaćanja za usluge koje javni partner pruža);
- Utvrđivanje Osnovnog komparatora troškova javnog sektora koji podrazumijeva utvrđivanje sadašnje vrijednosti svih troškova projekta umanjenog za sadašnju vrijednost prihoda javnog naručioca od strane trećih osoba za određeni referentni period.

b.) Nakon utvrđivanja Osnovnog komparatora troškova javnog sektora, radi se **utvrđivanje sadašnje vrijednosti projektnih rizika**, što se sastoji od slijedećih koraka:

- **Identifikacija i analiza svih projektnih rizika** (radi se identifikacija svih rizika za cijelokupno referentno trajanje projekta, koji mogu imati uticaja na projekat);

  Sljedeće kategorije rizika, ali nisu ograničene samo na njih, mogu se uzeti u obzir tokom postupka identifikacije i analize projektnih rizika analize i utvrđivanja komparatora troškova javnog sektora:

a) Rizici povezani s projektnom lokacijom: rizici povezani su s dostupnošću i kvalitetom projektne lokacije, poput troškova nabavke projektne lokacije, potrebnih dozvola ili osiguranja prava puta na putevima, uticaja geoloških ili drugih uslova projektne lokacije i troškovi ispunjavanja ekoloških standarda;
b) Rizici projektovanja, izgradnje i puštanja u pogon: rizici povezani sa situacijama kada gradnja traje duže ili košta više nego što se očekuje, ili ako dizajn ili kvalitet izgradnje znače da imovina nije odgovarajuća za ispunjavanje projektnih zahtjeva;
c) Rizici upravljanja: rizici povezani s uspjehom u upravljanju objektom, uključujući rizik prekida usluge ili raspoloživosti imovine, ili da su troškovi upravljanja i održavanja objekta drugačiji od očekivanih;
d) Rizik potražnje i drugi komercijalni rizici: rizici povezani sa situacijama u kojima je upotreba objekata drugačija nego što se očekivalo ili se prihodi ne prikupljaju kako se očekuje;
e) Ekonomski ili finansijski rizici: rizici povezani s promjenama kamatnih stopa, stečaja ili inflacije koji nepovoljno utiču na rezultate;
f) Rizik povezani s vlasništvom nad imovinom: rizici povezani i s vlasništvom nad imovinom, uključujući rizik da tehnologija postane zastarjela ili da se vrijednost imovine na kraju ugovora razlikuje od očekivane;
g) Politički rizici: rizici povezani sa političkim odlukama koji mogu negativno uticati na projekat;
h) Rizik promjene pravnog okvira: rizik da promjena Zakona o javno-privatnom partnerstvu ili propisa negativno utiče na projekat, poput promjena poreza na dobit preduzeća, ili pravila koja regulišu konvertibilnost valute ili repatrijaciju dobiti;
i) Rizici više sile: rizici povezani s vanjskim događajima izvan kontrole ugovornih strana, poput prirodnih katastrofa, rat ili građanski nemiri, koji utiču na projekat.

- **Kvantifikacija rizika** (radi se procjena vjerovatnosti ostvarenja rizičnih događaja, kao i troškova koji mogu nastati za javnog partnera u slučaju ostvarenja rizičnih događaja za referentno trajanje projekta);
- **Utvrđivanje sadašnje vrijednosti projektnih rizika** (radi se utvrđivanje sadašnje vrijednosti svih troškova od nastanka rizičnih događaja koje bi javni partner imao u slučaju da se projekat realizuje po tradicionalnom modelu);

c.) Nakon prethodna dva koraka, sljedeći korak se odnosi na utvrđivanja **Komparatora troškova javnog sektora**. Komparator troškova javnog sektora utvrđuje se na način da se osnovni komparator troškovi javnog sektora utvrđen na način koji se u skladu sa ovim pravilnikom prilagodi, tj. uveća sa utvrđivanjem sadašnje vrijednosti troškova rizika u skladu sa ovim pravilnikom.

d.) Sljedeći korak je utvrđivanja **Modela privatne ponude** ili „ponude u sjenci". Model privatne ponude podrazumijeva utvrđivanje ukupnih troškova projekta ukoliko bi se projekat realizovao po modelu javno-privatnog partnerstva, te se sastoji od sljedećih koraka:

1) Utvrđivanje sadašnje vrijednosti ukupnih troškova (bez troškova rizika) za slučaj realizacije projekta po modelu javno-privatnog partnerstva.
2) Utvrđivanje sadašnje vrijednosti troška zadržanih rizika javnog naručioca. Da bi se napravio navedeno utvrđivanja, nakon identifikacije i kvantifikacije rizika, potrebno je

izvršiti odgovarajuću alokaciju rizika. **Alokacija rizika između javnog i privatnog partnera** podrazumijeva aktivnost analize svih rizika projekta na zadržane rizike, prenosive rizike i zajedničke rizike.

a) zadržani rizici su oni rizici koje će zadržati javni partner,
b) prenosivi rizici su rizici koji se prenose na privatnog partnera,
c) zajednički rizici su rizici koje će snositi obije strane.

Nakon što se utvrdi koje sve rizike snosi javni partner (zadržani rizici i dio zajedničkih rizika) utvrđuje se trošak sadržanih rizika, odnosno sadašnja vrijednost tih troškova za određeno referentno trajanje;

3) Utvrđuje se Model privatne ponude na način da se utvrđivanje sadašnje vrijednosti ukupnih troškova projekta za model javno-privatnog partnerstva uskladi, tj. uveća i utvrđivanje sadašnje vrijednosti troškova zadržanih rizika javnog partnera.

e.) Posljednji korak Metodologije čini poređenje sadašnje vrijednosti ukupnih troškova projekta po tradicionalnom modelu iskazanih kroz Komparator troškova javnog sektora i sadašnje vrijednosti ukupnih životnih troškova po modelu JPP-a iskazanih kroz Model privatne ponude.

- Vrijednost za novac postoji, odnosno dobijena je vrijednost za uloženi novac ukoliko je utvrđivanje sadašnje vrijednosti ukupnih životnih troškova modela JPP-a iskazanih kroz Model privatne ponude manju od utvrđivanja sadašnje vrijednosti ukupnih troškova projekta po tradicionalnom modelu iskazana kroz Komparator troškova javnog sektora.

1) Kod projekata javno-privatnog partnerstva u kojima javni partner plaća naknadu privatnom partneru, potrebno je iz utvrđivanje ukupnih troškova projekta napraviti utvrđivanje naknade koju će javni partner plaćati privatnom partneru.
2) Naknada kod tradicionalnog (proračunskog) modela označava sva plaćanja iz proračuna potrebna za namirenje ukupnih troškova i ostalih odliva projekta u definisanom životnom vijeku javnog objekta i izračunava se u odnosu na utvrđivanje ukupnih troškova projekta iz Komparatora troškova javnog sektora.
3) Naknada kod modela javno-privatnog partnerstva označava sva plaćanja javnog partnera prema odabranom privatnom partneru potrebna za namirenje ukupnih životnih troškova i ostalih odliva projekta, u definisanom životnom vijeku javnog objekta i utvrđuje se iz modela privatne ponude.